

Puoluekentän ryhmitys 1960-luvun lopulla

Vuoden 1966 vaaleissa eduskuntaan tuli vasemmistoenemmistö. Se kuvasti yhteiskuntarakenteen murrosta maatalousvaltaisesta teolliseksi sekä muuallakin Euroopassa todettua vasemmistoaatteiden nousua. Sosiaalidemokraattisen puolueen ja ammattiyhdistysliikkeen eheytyminen vaikutti samaan suuntaan. SDP:n opposition muodostama TPSL sai vielä eduskuntaan paikkoja mutta menetti nopeasti asemiaan.

Maalaisliitto oli ennakoanut kehitystä jo vuonna 1965 muuttamalla nimensä keskustapuolueeksi ja ottamalla ohjelmiinsa yleispuolueen piirteitä. Toisaalta presidentti Kekkonen katsoi ajan sopivaksi parantaa suhteita sosiaalidemokraatteihin ja vasemmistolaiseen kulttuuriväkeen. Myös keskustan pienet puolueet ryhmittivät uudelleen, kun vuoden 1965 lopulla syntyi Liberaalinen kansanpuolue. Ruotsalainen kansanpuolue jatkoi kielipuolueena, mutta siinäkin oli merkittävä vasemmistoliberaalin siipi.

Maataloustuotannon koneellistuminen ja tukien vähentäminen köyhdytti suhteellisesti eniten pientilavaltaista Itä- ja Pohjois-Suomea, mistä muutti paljon väkeä kaupunkeihin ja Ruotsiin. Veikko Vennamon johtama Suomen Maaseudun Puolue (SMP) sai runsaasti uusia kannattajia Itä-Suomesta ja muilta työttömyyden vaivaamilta maaseutualueilta. Vuoden 1968 presidentinvaaleissa puolue sai yli 10 prosentin kannatuksella 33 valitsijamiespaikkaa, mikä enteili puolueen kannatuksen nousua laajemminkin.

Vuoden 1970 eduskuntavaaleissa jatkui jo kaksi vuotta aikaisemmin alkanut kehityssuuntaus. Se kohdistui protestina Mauno Koiviston johtamaa "kansanrintamahallitusta" vastaan, vaikka taloudellinen tilanne kokonaisuutena oli jo kohentunut. Hallituspuolueet menettivät yhteensä 29 paikkaa, kun taas SMP nosti edustajamääränsä yhdestä kahdeksaantoista. Kokoomus sai eduskuntaan 11 lisäpaikkaa. SMP:n menestykseen vaikuttivat taloudellisesta kehityksestä syrjäytyneet ja hallituspolitiikkaan pettyneet maaseudun äänestäjät, jolloin keskustapuolue vastaavasti hävisi 13 paikkaa. Kokoomus hyötyi vasemmistolaiseen politiikkaan ja kulttuuriradikalismiin kohdistuneesta porvarillisesta protestiaallosta.

Eduskunta nuorentui tuntuvasti, kun erityisesti SDP:n nuoret, uusvasemmistoon lukeutuneet ehdokkaat menestyivät hyvin. Samassa yhteydessä SDP:n eheytyminen jatkui, sillä TPSL putosi kokonaan eduskunnasta. Myös SKDL kärsi tappioita, joihin syynä osaltaan nähtiin SKP:ssä alkanut puoluehajaannus.

Lähteinä mm: Olavi Borg - Risto Sänkiäho, "Työväen ja talonpoikien viimeinen valtakausi alkaa -- vuoden 1966 vaalit vedenjakajana" teoksessa Suomalaisten tarina 4. Järjestelmien aika (1993), s. 115 - 120; Lauri Haataja, "Kekkonen aika" teoksessa Suomi

75. Itsenäisen Suomen historia 4 (1992), s. 61 - 77; Seppo Kääriäinen, Sitä niittää, mitä kylvää (2003), s. 12 - 110; Henrik Meinander, Tasavallan tiellä (1999), s. 348 - 357.